

Sygn. akt III AUa 1213/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Maria Małek - Bujak (spr.)
Sędziowie	SSA Ewa Piotrowska SSA Jolanta Ansion
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2013 r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. S. (A. S.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach

z dnia 6 marca 2012 r. sygn. akt VIII U 1642/11

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

/-/ SSA E. Piotrowska /-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA J. Ansion

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 1213/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 lipca 2011r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej A. S. (ur. (...)) prawa do emerytury w oparciu o przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227), ponieważ nie udowodniła ona 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach przy pracach wymienionych w wykazie A.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona domagając się zmiany zaskarżonej decyzji przez przyznanie jej prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, uzasadniając, że przez wymagany okres 15 lat wykonywała prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A, tj. na stanowisku obuwnika szwacza, kaletnika, kierowcy suwnicy, operatora linii do pakowania płyt, operatora pralnicy zmechanizowanej i tym samym spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury.

Wyrokiem z dnia 6 marca 2012 roku (sygn. akt VIII U 1642/11) Sąd Okręgowy -Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach w punkcie 1 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych począwszy od daty powstania prawa. Natomiast w punkcie 2 tegoż wyroku zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonej kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

Sąd Okręgowy na podstawie przesłuchania ubezpieczonej, zeznań świadków M. R., M. M. i B. P., a także akt organu rentowego ustalił następujący stan faktyczny:

A. S. w dniu 19 maja 2011r. złożyła wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczona 55 lat ukończyła(...) Skarżąca, na dzień 1 stycznia 1999r. legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze ponad 25 lat, w tym udowodniła jedynie 12 lat, 1 miesiąc i 3 dni okresów pracy w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A.

Organ rentowy zaliczył do pracy w warunkach szczególnych okresy pracy:

od 11 sierpnia 1986r. do 30 listopada 1995r. w (...) Zakładach (...) oraz od 1 grudnia 1995r. do 31 grudnia 1998r. w (...) Odlewnia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na stanowisku suwnicowej. Nie uznał zaś za pracę w warunkach szczególnych pracy w okresach:

- od 1 września 1972r. do 13 lutego 1976r. w Zakładzie (...) w Z. na stanowisku ucznia w zawodzie szwacza obuwia,
- od 1 marca 1976r. do 23 marca 1977r. w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku kaletnika,
- od 1 kwietnia 1977r. do 21 listopada 1977r. w Pracowni (...) H. S. na stanowisku pracownika niewykwalifikowanego,
- od 20 grudnia 1977r. do 15 lipca 1978r. w Hucie(...) w G. na stanowisku kierowcy suwnicy,
- od 11 września 1978r. do 1 sierpnia 1980r. w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku operatora linii pakowania płyt,
- od 15 września 1980r. do 31 marca 1981r. w Kaletnictwie S. B. w Z. jako szwacz kaletniczy,
- od 14 lipca 1984r. do 31 lipca 1986r. w Szpitalu (...) w G. jako operator pralnicy zmechanizowanej, ponieważ ubezpieczona na żaden z tych okresów nie przedłożyła świadectwa pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Ubezpieczona nie jest członkiem OFE, na dzień złożenia wniosku o emeryturę nie pozostawała w zatrudnieniu. Stosunek pracy rozwiązała z dniem 30 kwietnia 2011r.

Po przeanalizowaniu sprawy organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Ubezpieczona w okresie od 1 marca 1976r. do 23 marca 1977r: była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku kaletnika. Praca ta polegała na szyciu torebek na hali produkcyjnej, gdzie jednocześnie odbywało się klejenie torebek klejem Butaprem. Na hali pracowało ok. 100 osób, panował tam zaduch, nadmierny hałas i nieprzyjemny zapach z kleju Butaprem. Była to praca jednozmianowa, stała i w pełnym wymiarze czasu pracy. Pracownicy otrzymywali mleko w ilości 0,5 litra dziennie.

W okresie od 11 września 1978r. do 1 sierpnia 1980r. odwołująca pracowała w Przedsiębiorstwie (...) w G. jako operator linii pakowania płyt. Ubezpieczona pracowała przy odbiorze płyt z waty izolacyjnej bezpośrednio z taśmy produkcyjnej, jak również waty izolacyjnej przekazywanej luzem i układała je na paletach obok jej stanowiska pracy. Była to praca na linii produkcyjnej. Praca ta odbywała się na terenie hali, gdzie panował nadmierny hałas, odór ulatniający się ze szkodliwych materiałów: bazaltu, koksu i żywicy. Zakład nie posiadał odpowiednich urządzeń wentylacyjnych. Oprócz pracowników zatrudnionych przy taśmie produkcyjnej na hali pracowali także pracownicy przy granulatorach, wtryskarkach żywic oraz olejów, a ponadto mechanicy zajmujący się smarowaniem maszyn i urządzeń znajdujących się na terenie hali. Zdarzało się, że odbierane przez skarżącą płyty były bardzo gorące lub się paliły, ponieważ nie zawsze działała komora chłodzenia, co narażało ubezpieczoną na wysokie temperatury oraz wdychanie oparów żywicy, koksu z palących się jeszcze płyt. Palące się płyty były odkładane w inne miejsce jako odpady. W związku z zatrudnieniem, przy odbiorze waty izolacyjnej wydzielały się opiłki, które wbijały się w ciało, powodując swędzenie skóry, mimo używania odzieży ochronnej w postaci wacików, gazy ochronnej stosowanej pod szyję i zakładanej pod kołnierz koszuli roboczej, butów ochronnych i rękawic gumowych. Innej odzieży ochronnej pracownicy nie otrzymali, mimo zapewnień o tym. Pracownicy zatrudnieni na hali produkcyjnej w okresie zimowym otrzymywali posiłki regeneracyjne. 6 miesięcy przed zakończeniem zatrudnienia ubezpieczona zrobiła kurs obsługi wózków widłowych. Obsługą wózków zajmowała się sporadycznie w zastępstwie operatorów, w razie ich nieobecności, także w godzinach nadliczbowych. Praca ta polegała na przewożeniu płyt, wełny na paletach bezpośrednio do magazynu z hali produkcyjnej. Odwołująca wykonywała prace operatora linii pakowania płyt stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w systemie pracy 4-brygadowym. Z tytułu pracy otrzymywała dodatek za pracę w warunkach szczególnych w kwocie 1 zł za godzinę oraz posiłki regeneracyjne i 0,5 litra mleka na dniówkę.

W okresie od 15 września 1980r. do 31 marca 1981 r. odwołująca pracowała w Zakładzie (...) w Z. jako kaletnik, gdzie wykonywała pracę odpowiadającą charakterowi pracy wykonywanej w Przedsiębiorstwie (...).

W okresie od 14 lipca 1984r. do 31 lipca 1986r. skarżąca była zatrudniona w Szpitalu (...) w G. jako operator pralnicy zmechanizowanej. Praca ta polegała na załadunku dużych worków odzieży, np. pidżam, pościeli pochodzących nie tylko ze szpitala, ale i z jednostki wojskowej, do bębna maszyny piorącej, do której ubezpieczona wlewała składniki odkażające i piorące. Po zakończonym cyklu prania skarżąca rozwieszała upraną odzież w suszarniach, gdzie panowała temperatura ok. 50 stopni Celsjusza, zaś w pomieszczeniu, gdzie znajdowała się suszarnia temperatura wynosiła ponad 30 stopni. Ubezpieczona obsługiwała także magiel. W jednym pomieszczeniu mieściły się maszyny piorące, suszarnie, a także magiel. W związku z tym, że ubezpieczona w ciągu 8 godzin wykonywała ok. 3-4 prań, była narażona na wysokie temperatury, wysoką wilgotność, spowodowaną wydobywającą się parą podczas suszenia, maglowania i gotowania. Z tytułu pracy skarżąca otrzymywała dodatek pieniężny w kwocie 500,00 zł miesięcznie oraz pełne posiłki (w przypadku I zmiany - śniadanie i obiad, II zmiany - obiad i kolację).

Dokonując rozważań prawnych, Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227), § 2, 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) oraz art. 227 k.p.c., uznając, że postępowanie dowodowe w przedmiotowej sprawie bezsprzecznie wykazało, że ubezpieczona A. S. spełnia wszystkie przesłanki określone w powołanych wyżej przepisach, pozwalające na przyznanie jej prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Motywuując swoje rozstrzygnięcie, Sąd ten wskazał, że okres zatrudnienia może być zaliczony do pracy w warunkach szczególnych, gdy pracownik faktycznie wykonywał prace objęte wykazem prac uprawniających do wcześniejszej emerytury, pomimo że stanowisko jakie mu formalnie przypisano nie jest wymienione w wykazie. Wymieniony wyżej

wykaz A nie określa bowiem stanowisk pracy, ale definiuje rodzaj prac, które są uważane za wykonywane w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie dla zakwalifikowania pracy jako realizowanej w szczególnych warunkach ma nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale rodzaj, charakter i warunki pracy.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, zdaniem Sądu Okręgowego, że ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy była zatrudniona w szczególnych warunkach w okresie: od 1 marca 1976r. do 23 marca 1977r. w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku kaletnika, od 11 września 1978r. do 1 sierpnia 1980r. w Przedsiębiorstwie (...) w G. jako operator linii pakowania płyt, od 14 lipca 1984r. do 31 lipca 1986r. w Szpitalu (...) w G. jako operator pralnicy zmechanizowanej.

Zdaniem Sądu I instancji, praca ubezpieczonej na stanowisku kaletnika była pracą wymienioną w wykazie A Dziale VII pod poz. 12 i 14 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego (Dz. U. z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), określającego prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, tj. przy produkcji spodów obuwniczych ze skóry, gumy i tworzyw sztucznych oraz klejeniu i powlekanii tkanin obuwniczych, a także przy szlifowaniu, klejeniu i wykańczaniu wyrobów przemysłu skórzanego. Sąd ten uznał także, że praca ubezpieczonej na stanowisku operatora linii do pakowania płyt była pracą wymienioną w wykazie A Dziale V pod poz. 13 załącznika do cytowanego wyżej rozporządzenia, tj. przy produkcji wyrobów z włókien mineralnych z zastosowaniem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne. Również praca ubezpieczonej jako operatora pralnicy zmechanizowanej była zatrudnieniem w szczególnych warunkach, albowiem została opisana w Wykazie A Dziale XIV pod poz. 11 załącznika do w/w rozporządzenia jako praca w suszarniach z zastosowaniem podgrzewania, jeżeli temperatura powietrza w tych suszarniach przekracza 35°C.

Według Sądu Okręgowego, postępowanie dowodowe w przedmiotowej sprawie bezsprzecznie wykazało, że ubezpieczona A. S. spełnia wszystkie przesłanki określone w powołanych wyżej przepisach, pozwalające na przyznanie jej prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, bowiem bez wątplenia przed dniem 1 stycznia 1999r., co najmniej przez okres 15 lat wykonywała prace w szczególnych warunkach, zaś pozostałe warunki wynikające z treści art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych były niesporne. W konsekwencji przyznał ubezpieczonej prawo do wcześniejszej emerytury począwszy od daty powstania prawa, tj. od 1 maja 2011r. - od pierwszego dnia po rozwiązaniu stosunku pracy.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy w Gliwicach w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku. O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w zw. z § 12 ust. 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) w punkcie drugim orzeczenia.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, zarzucił mu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia przez niesłuszne przyjęcie, że ubezpieczona w okresach od 11 września 1978r. do 1 sierpnia 1980r. jako operator linii pakowania płyt, od 14 lipca 1984r. do 31 lipca 1986r. jako operator pralnicy zmechanizowanej, wykonywała stale i w pełnym zakresie czasu pracy prace w warunkach szczególnych, co spowodowało naruszenie prawa materialnego, czyli art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2004r., nr 39, poz. 353 ze zm.) przez niesłuszne przyznanie emerytury z obniżonego wieku.

Podnosząc powyższy zarzut, organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Uzasadniając wniesiony środek odwoławczy, apelujący wskazał, że sporna w sprawie jest ocena okresu pracy ubezpieczonej w Przedsiębiorstwie (...) G. na stanowisku operatora linii pakowania płyt. Podniósł, że Sąd I instancji przyjął, że jest to praca wymieniona w Wykazie A Dział V poz. 13 do rozporządzenia

Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. Jednocześnie organ rentowy podkreślił, że powyższe rozporządzenie mówi w tej pozycji o pracach przy produkcji wyrobów z włókien mineralnych z zastosowaniem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne. Według skarżącego, pakowanie czy konfekcjonowanie wyrobów do produkcji nie należy.

Jako sporny, apelujący uznał także okres pracy w Szpitalu (...) w G., gdzie ubezpieczona pracowała na stanowisku jako operator pralnicy zmechanizowanej. Wskazując przy tym, że Sąd Okręgowy uznał tę pracę za wymienioną w Wykazie A Dział XIV pod poz. 11, pracę: „w suszarniach z zastosowaniem podgrzewania jeżeli temperatura powietrza w tych pomieszczeniach przewyższa 35° C”. Organ rentowy podkreślił, że ubezpieczona pracowała w pralni, a nie w suszarni, a ustalenia Sądu I instancji opierają się na jej zeznaniach. Zwrócił także uwagę na to, że w obu przypadkach byli pracodawcy ubezpieczonej nie wydali jej świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczona w odpowiedzi na powyższą apelację wniosła o oddalenie apelacji organu rentowego oraz zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja organu rentowego jest uzasadniona.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył ustalenia, czy ubezpieczona urodzona (...) (a więc po dniu 31 grudnia 1948r.) spełniła wymóg pracy w szczególnych warunkach, uprawniający do nabycia wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 w zw.

z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004r., nr 39, poz. 353 z późn. zm.) i w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., nr 8, poz. 43 z późn. zm., zwanego dalej jako rozporządzenie Rady Ministrów), a do istoty sporu należało ustalenie, czy ubezpieczona wykazała, iż wykonywała co najmniej przez

15 lat pracę w warunkach szczególnych wymienioną w wykazie A, stanowiącym załącznik do powołanego na wstępie rozporządzenia.

Tutejszy Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko organu rentowego i zarzuty w nim zawarte, według którego ocena materiału dowodowego, dokonana przez Sąd I instancji, jest niewłaściwa. Słusznie bowiem apelujący podniósł, że zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do stwierdzenia, że ubezpieczona wykazała, iż przez

15 lat wykonywała pracę w warunkach szczególnych. Okresy pracy ubezpieczonej zakwestionowane przez apelującego, czyli pracy w Przedsiębiorstwie (...) G. na stanowisku operatora linii pakowania płyt oraz w Szpitalu (...) w G. na stanowisku operatora pralnicy zmechanizowanej, również zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie mogą być zaliczone jako praca w warunkach szczególnych.

W wykazie A Dziale V pod poz. 13, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów wskazano, że prace w suszarniach z zastosowaniem podgrzewania, jeżeli temperatura powietrza w tych suszarniach przekracza 35° C zalicza się do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Natomiast praca wykonywana przez ubezpieczoną na stanowisku operatora pralnicy zmechanizowanej, choć była niewątpliwie pracą uciążliwą, to jednak nie była ona wykonywana - tak jak stanowi to powyższy przepis - w suszarni, lecz w pralni.

Natomiast, jeżeli chodzi o pracę ubezpieczonej w Przedsiębiorstwie (...) G. w okresie od 11 września 1978r. do 1 sierpnia 1980r., to należy wskazać, że zeznania świadków w tym zakresie dotyczą jedynie końcowej części tego okresu. Świadek M. R. było bowiem w tym zakładzie pracy zatrudniona dopiero od września 1979r. i zeznała jednoznacznie, że ubezpieczona pracowała jako operator wózka widłowego. Pracy na tym stanowisku nie sposób zatem uznać za pracę przy produkcji, jak również nie budzi wątpliwości, że nie jest wymieniona w rozporządzeniu Rady Ministrów. Drugi świadek M. M. pracował w owym zakładzie od 1980r., gdzie był zatrudniony na stanowiskach operatora taśm produkcyjnych oraz ładowacza w magazynie. Również ten świadek zeznał, że ubezpieczona pracowała na stanowisku operatora wózka widłowego, choć zdarzało się, że również pracowała na linii produkcyjnej i wtedy wózek widłowy obsługiwał brygadzysta. Takie sytuacje miały miejsce w przypadku braku pracowników, np. z powodu urlopu czy choroby. Zatem, ani jeden ani drugi świadek nie potwierdzili najistotniejszej okoliczności, że ubezpieczona pracowała przy produkcji, a tym bardziej, że pracowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wykazanie bowiem tych okoliczności jest niezbędne aby móc zaliczyć daną pracę jako pracę wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Skoro wskazane wyżej sporne okresy pracy ubezpieczonej nie mogą być zaliczone do pracy w szczególnym charakterze, to w takim razie stwierdzić należy, że ubezpieczona nie wykazała zatem wymaganego prawem 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych, warunkującego możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny uznał ustalenia Sądu I instancji za nieprawidłowe, a apelację za zasadną i z mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

/-/ SSA E. Piotrowska /-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA J. Ansion

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR